

Na Maria Matamala

Recordo, com si fos ahir, com havia quedat el cos de la Maria Matamala. Estava esquarterat, obert per la meitat, seguint la línia imaginària que separa la meitat simètrica del cos. Semblava una finestra oberta per ambdós porticons de bat a bat. Estava completament buida, per dins. No hi restava cap rastre de la fisonomia interna del cos humà: de fet, ni tan sols semblava que allà, abans, hi hagués hagut alguna cosa. Estava neta, la sang ni tan sols regalimava, ja no en tenia.

Quan els vilatans del poble, reunits, van trobar el cos, no s'ho podien creure. Aquella perfecció a l'hora de matar algú no s'havia vist mai abans, i molt menys en aquella època. S'havia tractat meticulosament la forma de pegar-la, matar-la, esquarterar-la i buidar-la. «Això només pot ser obra d'un professional», se sentia dir al llarg dels carrers. Aquest comentari, potser, tranquil·litzava la gent del poble: tothom es coneixia, era un poble petit, amb pocs habitants, tothom sabia les malifetes que havien fet els uns i els altres, i gràcies al clam de Déu s'havien perdonat, i a ningú se li podia passar pel cap que un novell en aquest sentit que habités el poble hagués comès aquell acte. Potser, tenint en compte que la persona no era del poble, l'encarregat de cometre aquella acció no tornaria mai més en aquell indret. Però, i si era un expert, i sabia camuflar-se entre la gent, igualment com havia sabut maniobrar a la perfecció l'esquarterament de la xicota? Veient aquell panorama, la gent començava a desconfiar. I la por no cessà.

Molts van decidir fugir, vers el sud, el més lluny possible d'aquell poble que, arran d'aquella incidència, quedava maleït per sempre més. Nosaltres, tota la meva família, però, ens varem quedar. Vivíem en una borda, al cor del poble. Era una casa gran, amb una pleta, un abeurador, i un tancat on resguardàvem els animals: porcs, cavalls, vaques, teníem de tot. Érem, comparant-nos als altres habitants del poble, una família benestant. Vivíem del comerç agrícola i ramader. El poble es trobava situat en una esplanada de terres fèrtils i, tot i les dures condicions del clima pirinenc, la collita sempre, o ben bé sempre, era decent.

De fet, encara recordo èpoques de molta penúria, en que veïns del poble li venien a demanar caritat al meu pare. Tot i ésser, estant mal dit, «rics», els nostres pares mai ens havien volgut inculcar els valors de la gent de diner, sinó els de la gent de pagès, la gent arrelada a la terra, que es deixava l'esquena tots els dies per sobreviure, tot i que podríem haver agafat una temporada llarga de vacances, que la nostra butxaca familiar no ho hauria pas notat.

Jo tan sols era un vailet. Un noi a qui li agradava molt jugar. Sempre corria pels terrenys de cultiu, perseguint alguna bèstia, com un esquirol, o un llangardaix, o donava de menjar als animals i omplia d'aigua neta l'abeurador. Poca cosa més. Bé, sí. També era molt amic de la Maria Matamala.

La Maria era la pubilla de la casa veïna. Quan jo en tenia nou o déu, ella ja rondava els vint anys. Era una noia preciosa, amb els cabells rinxolats per naturalesa, d'un color marró que brillava tant sota la claror del sol com en la foscor de la nit. Era d'alçada mitjana, de pes mitjà igualment, i sempre vestia amb les robes que la seva mare li cosia. Però el més impactant, era el seu rostre: tenia uns ulls de color d'avellana, que recordaven als tons clars del seu cabell. A més, eren molt profunds i expressius. Els seus llavis eren voluptuosos, semblaven tendres i suaus. El nas era com el d'un gat: petit i punxegut, amb la punta arrodonida dolçament. Era l'*opera prima* de la bellesa.

Venien de l'interior de Catalunya. Ella sempre m'explicava que hi havien tingut una casa, en un poblet el qual he oblidat el seu nom. Deia que li encantava, però per «coses de la vida» varen emigrar més al nord. Sempre em deia el mateix: són «coses de la vida», com si jo, amb deu anys menys que ella, no pogués comprendre res. Això em feia molta ràbia. I més sabent que, després de trobar-nos ben bé tots els dies, i passejar pel camí ral, tot jugant i explicant-nos vivències, em vaig enamorar.

El fet que la trobessin morta va deixar al poble en estat de xoc. En aquelles valls pirinenques, on mai hi havia hagut perill real, a part d'enfrontaments amb la pròpia mare natura, acabava d'ocórrer un fet insòlit, que seria difícil d'oblidar.

Recordo que els meus pares no em deixaren sortir de casa durant un temps. Com s'ha dit, la gent va començar a desconfiar. Una salutació breu, si un veí es topava sense ganes amb un altre al forn o al cafè, i au! Foren temps tristos per a aquell poble amb tantíssima activitat.

La desconfiança mútua creixia, i en aquella època, fins i tot en l'interior de les famílies. Quan, per exemple, un nen havia estat «trapella», la mare o el pare d'aquest ja podia comparar aquella ximpleria amb l'atrocitat que havia commogut el poble, fins a tal punt que es pensés que aquell assassinat havia estat el crim d'alguna colla de joves del poble i, arran d'aquests pensaments que anaven envaint les ments més incultes, agafant-li por a la canalla.

Per part dels adults, evidentment, també hi havia por. Recordo que l'Evaristo, un senyor castellà que sempre tenia molt mal caràcter, que no es parlava amb ningú i que vivia sol, va guanyar-se tots els indicis per ésser el principal sospitós d'aquell crim. Suposo, però, que ningú no el devia abandonar ja que, com s'ha dit abans,

ningú no es parlava amb ell perquè ell així ho volia. Però és que fins i tot el Paco, un senyor d'allò més divertit, també es convertí en sospitós. Aquells temps recordaven a l'època de les bruixes: ja tornaven a acusar-se els uns als altres, amb la sort que, com a mínim, ja no es penjaven ni es cremaven entre ells. Tot i que alguns pensaven en fer-ho...

Ho vaig viure amb dificultats. L'escola restà tancada per seguretat. I els infants del poble, de la meva edat, tenien prohibida la sortida al carrer, pel mateix motiu que l'escola quedava tancada. I si l'assassí els matava? O si ells, en grup, es dedicaven a pelar al primer adult que se'ls creués al pas? Com menys relació social, millor.

La meva inquietud de nen petit va fer que fugís de casa en més d'una ocasió. Que m'escapés mentre els pares feien la migdiada i, a l'atenció que cap veí del poble se n'assabentés, anava al vell roc de la Creu, com així s'anomena un petit turonet situat a la part alta i muntanyosa del poble, seguint un caminó estret i empinat, on ens trobàvem alguna colla del poble per jugar. També jugava allà amb la Maria. Pobra Maria!, pensava jo sempre que pitjava aquell pujador rocós on, antigament, s'alçava una creu, que fou utilitzada com a creu de terme entre les dues poblacions -la nostra i la veïna- però que algú va robar.

Un dia, però, vaig fugir de casa, i vaig arribar al roc abans d'hora. Com era previst, cap dels amics de la colla hi era, o això semblava. Vaig sentir un soroll de passos ràpids entre les paques de palla mal cuidades, i em vaig espantar. Sentia sorolls en varis punts: a la dreta, a l'esquerra, abaix, a dalt, que anaven i venien, com si es tractés d'un mosquit inquiet giravoltant el meu cap. Què era allò? De cop i volta, el zumzeig continu s'aturà, i el cos obert en canal d'una noia es presentà davant meu: era la Maria Matamala. Tot i el seu cos partit, no em va fer por. Ni tan sols impressió. El que més em va sobtar fou la seva mirada: no era ella. Ella mai m'hauria mirat així. Sempre somreia, i la seva mirada clara sempre reflectia felicitat. Aquella mirada no era la seva. De fet, en la seva llunyania, semblava fins i tot que els seus ulls s'haguessin enfosquit, haguessin perdut la lluentor arran d'aquella mort inexplicable. Vaig fugir a correu.

Quan vaig arribar a casa, ho vaig dir als meus pares. Innocent de mi! Em varen castigar durament, i la veu que els nens del poble quedaven al roc de la Creu sense la supervisió de ningú recorregué totes les parets de les cases del poble. Els nens reberen càstigs per part dels parents, algun en més mesura que l'altre.

La visió de la Maria Matamala se m'aparegué, des d'aquell dia, tots els vespres, quan em tancava al paller, on romania castigat. En aquella època, els càstigs eren força més durs comparats a l'actualitat. Els pares, a través de la crueltat, pretenien que el nen no repetís l'acció per la qual havia estat castigat. El paller era un

indret fred, d'olor pestilent a fems d'animals, amb el soroll constant del rosegar de les rates, que es passejaven amunt i avall tot fent-me companyia, no por. La por me la feia la Maria Matamala, i els seus ulls. Aquella noia, tan diferent de com era en vida, ara tota buida, i partida per la meitat, que em resultava greument repulsiva, tot i la pena que sentia per ella i que mai s'esvaní. I amb aquella mirada tenebrosa que s'endinsava, impacient, i em removia les entranyes. Què volia de mi? Per què se m'apareixia a mi? Els dubtes recurrents convisqueren dins del meu cap, dia rere dia.

Un dia, el poble era buit. La gent, sobretot les àvies més avorrides, movien lleument les cortines, per veure qui travessava el carrer. Quin poble de *cotilles!*, pensava jo. Recordo que anava xutant una pedreta, i amb això provocava un escampall d'arena movent-se pels aires.

Sense adonar-me'n, concentrat encara en el xut de la pedra, vaig travessar el carrer major i, tot seguit, em vaig enfilat pel camí ral. Una corredissa de vent impactà de ple en la meva panxa, mig nua ja que no m'havia cordat tots els botons de la camisa. Vaig sentir un dolor a l'estómac. Aquest dolor passà de ple al meu cap. Semblava com si algú m'estigués donant una pallissa. Em vaig desmaiar.

Em van trobar uns comerciants del poble veí. Els meus pares, en veure el meu estat, van dur-me a casa, em van estirar al llit de palla de la meva cambra, i em van preparar una tassa de caldo bullint. Jo estava mig-inconscient, però notava el que estava passant.

Quan em vaig llevar al dia següent, cap al tard, després de dormir prop de vint hores seguides, vaig veure que tenia el cos ple de blaus. Uns cardenals de color lila havien sobresortit de la meva pell, i em feien molt mal. Encara sentia el dolor de l'estómac, i a dures penes podia respirar.

Em vaig recuperar, més o menys totalment, al cap d'un parell de setmanes. Els blaus havien desaparegut, i no tenia tant dolor. Els meus pares m'havien cuidat d'allò més bé, i havien patit tant o més que jo.

Un dia, mirava el meu rostre reflectit en el bassal d'aigua del safareig del poble. Mirava el dolor d'un infant a qui li havien clavat una pallissa d'adult, talment com la que li havien clavat a la meua esposa dels somnis, i amiga en la realitat, la Maria Matamala. Una llàgrima s'escapà de dins dels meus ulls. Pensava en aquell dolor infligit a la pobra Maria. Un dolor intens, que semblava no acabar-se mai, fins i tot després de la duresa dels colps invisibles.

Mirava el meu reflex, per adonar-me que aquell dolor intens no l'havia infligit un ésser humà. L'havia infligit alguna cosa, sabedora aquesta que estava protegida rere la seua invisibilitat. I aquell dia, el mateix, ho vaig

dir als amics del poble. Una força invisible, un fantasma, havia esquarterat la Maria Matamala, i després em va apallissar a mi. Evidentment, ho van dir als pares. Ningú no em va creure.

A una persona se li va ocórrer dir que havia estat jo, a la meua curta edat, qui havia comès tal acte de melangia i ferocitat. I la gent s'ho va creure. Les conspiracions no deien altra cosa: jo era, definitivament i sense marge de dubte, l'esquarterador de la meua amiga. Un nen de poble, que desconeixia el verb «esquarterar», i encara menys coneixia que el que li havien fet a la Maria Matamala corresponia a tal verb, i molt menys es podia imaginar que un ésser viu pogués cometre aquell acte atroç. Per afegir-ne més detalls, la gent va començar a sospitar que jo, tan jove, no ho podia haver fet sol: els meus pares també hi havien col·laborat.

Segons els veïns, la pallissa me l'havien donada ells, també. I els van executar. Recordo els últims plors dels meus pares, i encara sento el seu darrer sospir, abans que els hi retiressin el seient de sota els peus. A mi, em van tancar en un calabós... Fa vuit anys, ja. Aquestes són les meves darreres ratlles. Les escric abans de reunir-me amb els meus pobres pares. I amb la Maria Matamala.